

Sprekend een dier-1

Zomercursus 2017

Petra Bolhuis en Theo Meereboer

www.maieutiek.nl

Inleiding

- College 1 Hoe de dieren en de mensen uit elkaar groeiden,
- College 2 Hoe de dieren en de mensen toch op elkaar blijken te lijken,
- College 3 Lijken we nu op elkaar, of lijkt dat maar zo?
- College 4 Wat is de mens dan voor een dier?

maieutiek 2017

Geschiedenis van mens en dier

- Recente geschiedenis, zoals beschreven door de Waal, gaat uit van een verschil tussen mens en dier dat we nu moeten overbruggen,
- Maar het verschil is ooit veel minder groot geweest. Waar en hoe dat verschil tot stand kwam zegt veel over ons mensbeeld.

maieutiek 2017

Van oudsher; de filosofen

- De klassieken maken een onderscheid tussen wie vrij is en wie niet. Mensen die los zijn van de noodzaak dát zijn pas echte mensen. Gevolg;
  - Het verschil vrije mens - dier is groot.
  - Het verschil niet vrije mens - dier is klein.Dieren hebben veelal net als mensen een ziel, maar ze staan ten dienste van de mensen of in ieder geval lager in de rangorde. Vaak gerelateerd aan de afwezigheid van logos bij dieren.

maieutiek 2017

Van oudsher; de oudste religies

- De jagers en verzamelaars en de dan vnl. polytheïstische godsdiensten kennen een vloeiende overgang tussen mensen en dieren. Mensen worden dieren en omgekeerd, stamgoden zijn dieren of mensen.
- Mensen worden uiteindelijk wel hoger in de hiërarchie (reïncarneren als dier is bepaald geen beloning)

maieutiek 2017

De monotheïstische religies

- Al het geschapene staat ten dienste van de mens.
- Christendom; In het paradijs leeft alles nog vreedzaam met elkaar, daarna eten en gegeten worden. (Augustinus!)
- Joodse en islamitische traditie kennen wel veel regels ten aanzien van zorgvuldig omgaan met dieren, toch is de naleving meer gericht op zuiverheid van de mens, dan op de zorgvuldige omgang met dieren (Verdonk blz. 40)

maieutiek 2017

Het gebruik van dieren

- Aaseter
- Jager
- Veehouder vanaf ± 7.000 BCE (nomadisch en sedentair)
- Industrialisatie tweede helft 19de eeuw
  - Werken in de industrie,
  - Industriële verwerking van dieren,
  - Grootscheepse jacht
  - Wetenschappelijk onderzoek

maleutiek 2017

Huisdieren

- Al in graven uit oudheid vindt men dieren bij mensen, maar waren dat huisdieren?
- Al langer voor elite. Maar nu heeft meer dan de helft van de huishoudens in Ned. heeft huisdieren.
- Antropomorfisering van het dier, Jungle boek (1894) Tarzan (1912) Poeh (1926)

maleutiek 2017

Dieren en rechtspraak

- In m.n. de middeleeuwen konden dieren voor het gerecht gedaagd worden. Hoogtepunt rond 1600.
- Ratten die van graan hadden gegeten, slakken die gewassen aten, werden voor gerecht gedaagd.
- Ter dood veroordelen van hond die mens bijt, doden van dieren die gewassen aantasten of vee eten is nog actueel, maar ze staan niet meer in de beklagdenbank.

maleutiek 2017

Dierenrechten en dierenplichten

- Utilitarisme J. Bentham (1748-1832); de vraag 'kunnen ze lijden?' moet uitgangspunt zijn voor de omgang,
- Peter Singer (1946); preferentie-utilitarisme; als je iets kunt willen kan dat ook belemmerd worden, mens heeft geen uitzonderingsstatus,
- Tom Regan (1938-2017); vóór dierenrechten en afschaffen van onderverdelen in soorten,
- Martha Nussbaum (1947); Het bevorderen van het floreren van **individuele** levens. (n.b. dressuur = leren = floreren)

maleutiek 2017